

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Maračnina: Četrletno Din 7.50, polletno Din 15.—,
celoletno Din 30.—.

Bivša SKS ni več kmetijska stranka!

Vsi pametni napredni ljudje obsojajo razkol med naprednjaki, zlasti na deželi. Kako naj v mali vasi proti klerikalnem uspeva kar dvoje ali celo troje naprednih front? Ali naj se kulturno in gospodarsko delo cepi? Ali naj si gradimo vsak svoje prostore, svoje odre, svoja pevska društva, svoje zadruge?

Edini razlog proti zedinjenju naprednjakov, ki se je našim kmetom z nekim upanjem na uspeh vedno ponavljal, je bil doslej, da se je reklo, «kmet naj voli kmeta», da je Jugoslavija kmetijska država in da je potrebna čisto kmetijska politika, ki jo morejo samo kmetje iskreno voditi.

To sicer ni res: kajti vsaka država se iz kmetijske države razvija v industrijsko državo z mesti, tovarnami, rudniki in pristanišči. Gorje kmetijski državi, ki nima čim več kupcev za svoja živila doma in se za naša samo na izvoz. Če se nam n. pr. ne posreči preprečiti zatvoritve jeseniške železarne, bo udarjen gorenjski kmet. Med kmetom živi obrtnik, njegov sin je učitelj, uradnik, delavec. Trgovina je potrebna vsem. Zato je hujskanje kmetijskega stanu proti drugim grda in nespametna politika. Kar pa se tiče besede, da samo kmet more voditi kmetijsko stranko, bi pa rad ponižno vprašal, kakšni «kmetje» so gg. Štefan Radić, Pavle Radić, dr. Maček, dr. Predavec,

dr. Krnjević, ki tvorijo vodstvo radičevcev, da ne govorimo o gg. Puclju in Prepeluhu, ki sta toliko kmeta, kakor sva dr. Korošec ali jaz. Torej se vidi, da je geslo «kmet kmeta» na laž postavljeno ravno od onih, ki ga najbolj trobijo.

Te dni pa čitamo v glavnem glasilu naših novih radičevcev v «Kmetiskem listu» oklic, s katerim se v okviru Radičeve stranke v Sloveniji (torej nekdanje SKS) ustanavlja delavska organizacija. Ta organizacija naj druži delavce in zastopa njihove želje in zahteve. Imeli bomo torej v isti stranki kmete in delavce, ki služijo pri industrijah, obrtnikih in posestnikih. Delavci se vsi bore za čim večje mezde, za čim cenejša živila. Večje plače so mogoče, ako obrtni izdelki (n. pr. orodje, čevlji itd.) dosežejo povoljnije cene.

Mi smo «kmetijcem» prav hvaležni, da so se odkrili. Saj smo vedeli, da je kmetijsko geslo navadno hinavstvo in le vaba za kratkovidneže. Zdaj je to geslo od lastne stranke postavljeno pred vso javnostjo na laž.

Prav je, da laži izginejo iz naše politike. Ena teh laži je bil stanovski kmetijski značaj slovenskih radičevcev. Kmetijske stranke ni več ne po imenu ne po programu.

Dr. G. Žerjav.

Na delo za SDS!

Politika klerikalne in Radičeve - Pucljeve stranke je nedemokratska

Naloga političnih strank je, da v medsebojnem tekmovanju skušajo doseči čim več koristi za ljudstvo v vseh panogah javnega življenja. Niso politične stranke same sebi namen, to se pravi: politične stranke niso zato tu, da bi jih moralo vzdrževati ljudstvo radi njih samih, ampak stranke imajo služiti ljudstvu kot sredstvo za pospeševanje njegovega kulturnega, gospodarskega in socialnega razvoja.

Da katerakoli stranka vsaj približno odgovarja temu temeljnemu načelu, ne zadoštuje samo, da ima lep program, ampak je predvsem potrebno, da je ves njen ustroj v resnici demokratičen. To se pravi, da v stranki ne smejo odločevati samo posamezniki ali pa morebiti kak privilegiran stan, pač pa morajo odločevati v vseh vprašanih njenega javnega dela vsi njeni pristaši potom svojih organizacij in na podlagi tega demokratičnega načela izvoljeni zastopniki. Tako organizacijo ima izvedeno Samostoi-

na demokratska stranka, v kateri njeni pristaši potom svojih krajevnih organizacij določajo smer njenega dela in politiko. Zato je dolžnost vsakega somišljenika, ki hoče imeti besedo pri soodločevanju o delu Samostojne demokratske stranke, da je član krajevne organizacije SDS in da v krajih, kjer taka organizacija še ne obstoja, poskrbi, da se čimprej osnuje. To je potrebno ne samo radi strnjenja vrst somišljenikov Samostojne demokratske stranke in zaradi povečanja njene politične moči, temveč predvsem zaradi izpopolnitve njene demokratičnega ustroja v prid njenih pristašev.

Imamo v Sloveniji precej drugih strank, ki govore, da so tudi demokratične tako po svojem programu kakor po svojem ustroju. Imajo te stranke tudi organizacije, ki na videz izgledajo demokratične, kar pa v resnici niso. Ena izmed teh strank je slovenska klerikalna stranka. Ta stranka ima raz-

lične organizacije, tako za kmete, obrtnike, delavce in druge stanove. Na videz izgleda, da njeni pristaši v teh organizacijah res sami odločujejo in določajo smer strankinega dela, v resnici pa se godi ravno nasprotno. V klerikalnih organizacijah smejo kmetje, obrtniki ter delavci sicer govoriti in tudi sklepati, da se ohrani tako videz demokratičnosti, toda njihovi sklepi se pri strankinem vodstvu upoštevajo ali pa največkrat sploh ne, kakor pač prija ljubljanskim in mariborskim strankinim voditeljem. V največ primerih pa stoje vse te organizacije pod vodstvom politikujočih duhovnikov ali pa kakih klerikalnih veljakov, ki često naravnost diktirajo podrejeni organizaciji, kaj sme delati in o čem sme sklepati. V tem torej o demokratičnosti ni niti govora. Te organizacije ne vodijo ljudske politike, ampak diktatorsko politiko posameznih voditeljev, ki imajo interes na tem, da volilci niti v lastni stranki nimajo svobodne besede.

Take razmere v organizacijah kake stranke so tudi nečastne za njihove pristaše, ki se kot enakopravni državljani in volilci prostovoljno podrejujejo samovoljni komandi posameznikov, ne da bi se vprašali, ali je koristna in potrebna njihovi dobrobiti. Res je, da mora biti povsod neka disciplina, ta pa se mora izražati samo v vzajemnem delu in popolni enakopravnosti, ne pa v podrejenosti v lastno škodo in korist posameznikov, ki zlorabljajo ljudsko lahkovernost in dobrodušnost.

Dokaz za resničnost navedenega je dejstvo, da so pristaši klerikalne stranke nezadovoljni s političnimi neuspehi svojih strankinih voditeljev. Čisto gotovo je namreč, da oni niso zahtevali od voditeljev klerikalne stranke, naj vodijo tako politiko, ki bi prinašala našemu ljudstvu vedno le nova bremena, nikdar pa ne kakšnih dobrot. Če bi klerikalni voditelji res vodili tako politiko, kakršno si ljudstvo želi, če bi v resnici upoštevali njegove želje in potrebe, če bi bila njihova politika res izraz ljudskega mišljenja, bi kljub svoji priznani nesposobnosti mogli pokazati vsaj nekaj uspehov v delu za ljudstvo, tako pa ne morejo pokazati na nobenega. Neuspehi klerikalne politike temelje torej predvsem v nedemokratičnosti njenih organizacij, ki bi morale biti izraz mišljenja volilcev, ki pa so nasprotno samo izraz mišljenja onih, ki jih vodijo. Seveda pada odgovornost za politične neuspehe zaradi tega predvsem na voditelje klerikalne stranke in v drugi vrsti šele na njihove volilce, ki so sokrivni, ker so jih volili, ker ne znajo v strankinih organizacijah uveljaviti svojega mnenja.

Na tem dejstvu ne izpremene prav nič zaupnice, ki si jih puste izrekati dr. Korošec in tovariši na shodih svojih zaupnikov, ker je znano, da ti zaupniki niso svobodno od ljudstva izvoljeni možje, ampak so večino ma imenovani od tistih ljudi, ki v klerikalnih organizacijah komandirajo in ki imajo

v njih prvo in zadnjo besedo. Da pa ti gospodje pošljejo na klerikalne zaupniške shode navadno take zastopnike, o katerih že vnaprej vedo, da ne bodo ugovarjali, je umevno.

Klerikalna stranka ima izmed 26 slovenskih poslancev 20, pa vendar ne more ničesar pokazati, da bi naredila za slovensko ljudstvo. Dr. Korošec govori na svojih shodih o vsem mogočem, da bi pa kdaj malo določene povedal, kaj je njegova stranka že naredila tekom zadnjih sedmih let, pa se še ni zgodilo. In ni nobenega dvoma, da bi dr. Korošec prav rad govoril o svojih uspehih, ako bi obstojali. Klerikalni zaupniki pa mu kljub temu pritrjujejo.

Skoro prav nič drugače ni v Radičevi stranki. Tam ima prvo in zadnjo besedo Stepan Radič sam. Kar on reče, to imajo njegovi volilci storiti, namesto da bi bilo narobe, da bi Stepan Radič delal to, kar volilci zahtevajo. Isto je s Pucljem in Prepeluhom. Oba ta dva gospoda sta stopila v Radičevo stranko ne glede na svojo preteklost in ne glede na vse ono, kar sta prej govorila svojim pristašem pred volitvami. Metode, ki se jih poslužuje v tem oziru Radičeva stranka, se prav nič ne razlikujejo od klerikalnih, kajti na obeh straneh so pristaši skorajda obsojeni na pritrjevanje. Naj govori Stepan Radič še toliko o seljaški demokraciji, te demokracije nikjer ni, čemur je najlepši dokaz tudi Radičev nedavni ukaz, da se volilci njegove stranke ne smejo obračati za razna posredovanja pri vladi na svoje poslance in radičevske ministre.

Zalostna resnica je, da take nedemokratske oziroma neljudske razmere v političnih strankah vplivajo kvarno na vse naše politično življenje, ker ne pridejo do pravega izraza ljudske želje in potrebe, pa se zaradi tega ne vodi ljudska politika. Kot

Kupujte vse Vaše zimске potrebnosti za ženske in moške obleke pri stari, domači trgovini pri 1

Ljubljana „Češniku“ Lingarjeva ulica

tam boste dohro in pošteno postreženi.

Anton Stražar:

Minka je prisedla k Jaku in Katrici ter jima začela praviti vse dogodivščine v Ravnih. Pripovedovala je:

«Kakor ti je že znano, Katrica, je kaplan Franc odšel v misijone na prigovarjanje Zumrovega gospoda. Samo trikrat je potem pisal iz daljne Indije v Ravnice — pozneje pa ni bilo nobenega glasu več o njem. Menda so ga res ubili divjaki, ali pa je umrl za kako kužno boleznijo.

Zumrovega gospoda že tudi ni več na svetu. Predlanskim je kakor vsako leto lazil za raznimi zdravilnimi rožami. Pa ga je ulovila huda ploba. Ulegel je in ni več vstal iz bolniške postelje. Prav lep pogreb je imel; od vseh krajev so prišli ljudje; pa joka, koliko joka so storili vsi tisti, katerim je čisto brezplačno otel njih življenje.

Tudi na našem domu se je vse izpremenilo. Oče moj in mati, obadva sta mi že umrla. Gospodarstvo je prevzel moj brat; prišla je snaha v hišo, kmalu nato sem pa jaz odšla tukaj sem. Ne veš, koliko gorja

primer te osebne politike strankarskih voditeljev lahko predvsem navedemo, da je Stepan Radič sklenil sporazum z radikalno stranko predvsem zato, da se je rešil zavora, s čemer pa seveda tudi nočemo reči, da je bila njegova prejšnja separatistična republikanska politika prava ljudska politika, ker hrvatski kmetje niso zahtevali in potrebovali separatistične niti republikanske ureditve države, pač pa tako ureditev vsega javnega življenja, ki bi omogočila njihov kulturni, gospodarski in socialni razvoj ter napredek.

Ako na kratko povzamemo, kar smo navedli, moramo reči, da more samo tista stranka voditi uspešno ljudsko politiko, v kateri pristaši sami določajo njeno smer, ne pa voditelji, ki morajo biti samo izvrševalci ljudske volje. Tista stranka, ki so ji pristaši dobri samo ob volitvah, v kateri pa pozneje ne morejo prav svobodno izražati svoje želje in zahteve, ni nesreča samo zanje, ampak sploh za vse ljudstvo. Med take stranke prištevamo v prvi vrsti po-

vsem upravičeno klerikalno stranko in Radičevo-Pucljevo stranko.

Edina slovenska stranka, ki ji je demokratizem ali ljudska politika glavno načelo in ki ima svoj ustroj, oziroma svoje organizacije izvedene popolnoma na podlagi demokratskih načel, je Samostojna demokratska stranka. Njena glavna načela so demokracija, ljudska politika, popolna enakopravnost in vzajemno delo. Ta svoja načela ni nikdar kršila, v njenih organizacijah so vsi člani ravnopravni in sami odločujejo o politiki stranke, zato pa politika Samostojne demokratske stranke nikdar ne koleba in se ne izpreminja, ker ni odvisna od posameznikov.

Vsi, ki hočejo, da pride v našem javnem življenju do prave veljave resnična ljudska politika, morajo zato delati na to, da se organizacije SDS povsod razširijo in ojačijo, ker bo le na ta način prišla do veljave svobodna beseda našega ljudstva.

Zato na delo!

Politični pregled

Zanimanje celotne jugoslovenske javnosti je bilo zadnje dni obrnjeno v Črno goro, kjer so se v nedeljo in ponedeljek vršile

velike svečanosti s prevozom kosti vladike Njegoša

iz Cetinja na Lovčen. Svečanosti so bile tem pomembnejše, ker sta jim prisostvovala tudi kralj in kraljica. To je bil obenem prvi kraljev poset Črne gore po prevratu. Ljudstvo je kraljevskemu paru na vsej poti prirejalo nepopisne ovacije. Navdušenje v Črni gori je naravno najprisrčnejše odjeknilo po vsej Jugoslaviji, ker je podalo mogočen dokaz, da so hrabri sinovi Črne gore čvrsto vezani z ljubeznijo do skupne države in junaškega vladarja.

Radi svečanosti v Črni gori je v Beogradu samem potekalo življenje brez posebnih političnih dogodkov. Bilo pa je nekaj pojavov, ki dokazujejo, da so med radikali in radičevci zavladala občutna nesoglasja.

Posebno ostro, deloma naravnost sovražno, nastopajo proti radičevcem radikali v Vojvodini in osiješki oblasti, kjer so radičevski ministri začeli premeščati in odstavljati nekatere uradnike. Nasprotja med radikali in radičevci so povsem očitna, deloma zaradi postopanja proti uradništvu, deloma pa radi

nepovoljnega zadržanja Štefana Radiča v Ženevi.

Radič je namreč doslej na seji Zveze narodov dvakrat govoril, a oba govora sta vzbudila splošno negodovanje. Seveda, doma svojim seljakom lahko Radič govori, kar mu pride na jezik, toda v Ženevi, kjer je po odličnih delegatih zastopanih 54 držav sveta, ne marajo gostobesednosti, tem-

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica

velika zaloga sukna, štofa, kangarna, dvojnega sukna za sukniče.

sem prestala radi svojega otroka. To ti rečem: če bi bil cigan njegov oče, bolje bi bilo, kakor pa tako...

Katrica ni mogla drugače, da je prekinila prijateljico:

«Pa ne, da bi bilo tisto res, kar so takrat ljudje besedičili o dekanu in tebi?»

«Kaj bi Tebi tajila! Veš, vse bi ostalo prikrito, toda sama skopost dekanova je razkrila skrivnost. Hotel mi je namreč za svojo sramoto dati le par sto goldinarjev. Šele ko sem mu zagrozila, da kljub moji sramoti razbobnam celo stvar, sem dobila 2000 goldinarjev. Polovico za sebe, ostalo pa za hčerko. Zelo, zelo se je togotil dekan, ko sem v sodnji izpovedala, kdo je otrokov oče. Kaj sem hotela govoriti, kakor resnico, če je že stvar prišla enkrat tako daleč...

Veš, draga moja, najraje bi sedaj šla z teboj, ko praviš, da imaš gostilno. Ali me vzameta seboj s hčerkico?»

Obadva, Jaka in Katrica sta bila zadovoljna s to ponudbo. Seveda gostilničarju ni bilo to nič kaj po volji, ali pomagati si ni mogel, ker Minka je delala pri njem le «na dan» in ni bila vezana z nikako pogodbo.

Z večernim vlakom so se odpeljali z železnico proti Ljubljani. Tamkaj pa jih je že čakal šaljivi voznik Mežnarjev Jurca.

Malo začudeno je voznik pogledoval Minko in malo dekletce. Jaka pa se ej pošalil:

«Jurca, mara ne, da sva s Katrico dosti primolila na božji poti. Kaj praviš?»

«Pa res, Jaka, takih odpustkov bi se niti jaz ne branil,» — in je pokazal na Minko.

«Ti kajon ti, tebe pa res ne bo nikoli pamet srečala.»

«Kaj ti veš, Katrica, srečala me je, srečala v prav ozkem grabnu; pa sem ji komaj utekel, ha-ha-ha!...»

Ko je godec Jurca tisti večer v hlevu konja krmil in se po večerji spravil spat za svisli, je ugibal: Kdo neki je ta ženska, ki sem jo pripeljal in tisto dekletce? Mar kaka mlada vdova, ali pa kaka taka, ki jo je njen fant pustil na dilci. No, počasi bom že še vse doznal! E ja, škoda, da nisem več mlad...

Med takimi ugibanji ga je zalotil spasnec, še v sanjah je videl neznanke in njen prikupni obraz.

III.

Pri znanem gabru na Brezjah je Jaka znova urezal črke in govoril ženi. «Vidiš, ženica, žele sedaj so nama izpolnjene najine želje... Naj ostanejo te črke v dolgo trajan spomin!»

Nista pa si mislila srečna zakonca, da bosta tako nesrečna na tem romanju...

Dobro je uspevala Jaku gostilna, izredno zadovoljen se je počutil v Ravnem polju. Le semintja se je počutil zelo, zelo žalost

več trezno premišljene umerjene govore. Radi nepovoljnega utisa, ki sta ga imela oba Radičeva govora v Zenevi, vlada med radikali splošno prepričanje, da Radič ne sme več zastopati države v inozemstvu.

Vsi navedeni dogodki so ustvarili zadnji teden občutna nesoglasja v vladi. Širijo se že razna ugibanja o sestavi kake nove vlade, kar je tem bolj značilno, ker je sedanja vlada RR. šele na pričetku svojega udejstvovanja. Saj vendar še v ničemer ni pokazala svojih zmožnosti. Vse važnejše zadeve čakajo Pašičevega povratka. Pričakuje se, da

se Pašič vrne koncem tega meseca,

nakar se obeta naglejši razvoj dogodkov. Sredi oktobra se nato sestane Narodna skupščina in dotlej, se računa, bo politični položaj že zopet razbistren.

Nesoglasja med radikali in radičevci so posebno pri klerikalcih vzbudila nove upe, da jih morda radikali povabijo v vlado. Klerikalci se nahajajo v brezizglednem položaju. Razočarani volilci se odvrtaajo od njih. Občinske volitve v posameznih občinah dokazujejo neprestano nazadovanje klerikalnih glasov. Naravno, da klerikalno vodstvo z grozo gleda na ta usodni razkroj svoje stranke, zato z vsemi kripilji išče možnosti, da si pridobi naklonjenost radikalov.

Zato klerikalni listi zadnje čase s hlinjeno spoštljivostjo pišejo o radikalih, a klerikalni govorniki na zaprtih sestankih poudarjajo potrebo zveze z radikali. V nedeljo je sam

dr. Korošec na zboru klerikalnih zaupnikov v Mariboru

izrazil željo, da bi prišel v vlado. Vsa javnost z radikali vred pomilovalno gleda na obupna, toda brezuspešna prizadevanja klerikalcev, ker vidi, da SLS. preživlja smrtne krče. Toda vsa javnost pa si je tudi jasna o tem, da klerikalne stranke, te naj-

večje politične nesreče za slovensko ljudstvo, mora enkrat biti konec.

A koliko življenske sile kaže napram vsem drugim strankam

Samostojna demokratska stranka!

Ona neumorno vrši smotreno organizacijsko delo po deželi, kaže najpopolnejše razumevanje za vse interese slovenskih stanov in zato neprestano pridobiva na zupanju. Zato tudi sama z zaupanjem gleda v veliko bodočnost.

DOPISI

GORENJI LOGATEC. Pred kratkim nas je zapustil upokojeni šolski nadzornik g. Leopold Punčuh, ki se je preselil v novo občinsko hišo v Dolenjem Logatcu, ker pri nas ni mogel dobiti primerne stanovanja. Brezpomembno bi bilo zvoniti po toči in zvrčati krivdo na kogarkoli, da je došlo do tega, da dolgoletni župan ne dobi stanovanja v kraju, kjer je preživel svoja moška leta in pustil svoje najboljšo moči v delu za splošni blagor. Vendar nelepe pege ne bo moči izbrisati, kajti g. Punčuh pomeni kos zgodovine gorenjelogaške. Njegovega sodelovanja bodo pogrešala vsa naša društva, v prvi vrsti Sokol, ki izgublja v njem vestnega prosvetarja. Pri vsem tem nas tolaži upanje, da je izselitev le začasna in da bodo spremenjene razmere privedle g. nadzornika nazaj. Za enkrat želimo njemu in rodbini, da bi se počutili dobro v novem domu, nam pa, da bi jih neznatna terenska razdalja ne oddaljila od zvestih prijateljev gorenjelogaških. — Sokolski dom je pod streho. Splošno želja je pa, da bi se to jesen vsaj dvorana z odrom dovršila, da bi se zimske prireditve že mogle v njej vršiti. Zato so se razpisala najnujnejša dela. Ker pa denarja ni več, bodo morali somišljeniki vsak po svojih močeh prispevati, da bo naloga dovršena.

JEŽICA. Nadučitelj g. Perko je bil odstavljen, ko je bila vlada Davidoviča in dr. Korošca, in to kljub temu, da je g. Perko pristaš SLS. Vlada Narodnega bloka je klerikalcem račun prekrizala in na veliko veselje naprednjakov na Ježici poslala na Perkovo mesto nadučitelja v Krašnji g. Antona Germeka. On nam je dobro znan po marljivem delu v vseh človekoljubnih in naprednih organizacijah

ter po težkih žrtvah, ki jih je zaradi njegovega prepričanja prizadejal klerikalizem vsej njegovi rodbini. Zvest preteklosti je g. Germek takoj navezal stike z društvi, zlasti s Sokolom. Ta mu je napravil v četrtek pri Ramovžu skromen, a iskren pozdravni večer. Na njem je br. Kregar v imenu društva izrekel g. nadučitelju dobrodošlico in sprejel rodbino Germekovo v številen sokolski krog. Pozdravil je g. Germeka predvsem kot novega upravitelja in učitelja ter kot zvestega Sokola in značajnega moža. Sokol se veseli pomoči, s katero naj narodna šola sodeluje pri sokolskem delu, in se mnogo nadeja od prisotnosti sokolske rodbine Germekove v sokolskih vrstah in od njenega delovanja med ostalim narodom. G. nadučitelj je jedrnat poudaril, da je na Ježici njegova prva služba učiteljska, a njegova osebna služba je sokolska. Rad bo delal narodu v korist. Njegovim besedam in zdravici na kralja Aleksandra je sledilo grotno pritrdjevanje. Vedno uslužni orkester g. Smajdeka je zaigral sokolsko koračnico in «Bože pravde» ter mnogo pripomogel k nadaljnji res bratski zabavi. Brat Germek, Tebi kliče: Setev naj bo skupna in žetev, skupna bodočnost nas vseh, vesela ali nevesela. Zvestoba za zvestobo! Zdravo!

VEVČE PRI DEVICI MARIJI V POLJU.

Ustanovni občni zbor Samostojne strokovne delavske «Unije» se je vršil prejšnjo soboto, to je 19. t. m., in naše delavske vrste števijo zopet eno podružnico več. Zbranih je bilo lepo število zavodnih delavskih tovarišev, ki se ne boje nabuj-skanih nasprotnikov in njihovih grdih napadov ter groženj. Mi vemo dobro, čpo čem» so njihove besede in odkod se jih tče. Prav zato pa čutimo še bolj, kako zelo nam je potreba združiti se v pravo delavsko organizacijo in da si v močni vrsti pogledamo iz oči v oči, kdo smo in kje je vera in kje nevera. Res je, da je nekaj naših dobrih tovarišev med nami, ki še omahujejo, pa ne bodo več dolgo, ko spoznajo do dna svojega pravega nasprotnika v najbližji bližini. — Zbrane tovariše je pozdravil delegat centralne organizacije iz Ljubljane in razložil delokrog ter obseg organizacije, o pomenu in njeni potrebi pa

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica
velika izbora, sukna, velurja, pliša, astrahana, zameta za manteljno. III

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica
posteljne garniture, odeje lastnega izdelka, konjake kuce, plahte, porbataste rjuhe. IV

nega. Kar sredi veselja mu je prišlo v spomin ono pregrešno znanje s Hrenovo Marjanico in vest mu je očitala: Zakonolomec si bil; grešil si zoper zvestobo, za to se boš vseeno še pokoril!...

Ko so ga znova obšle te in take misli — pestoval je ravno svojega srčkanega rojenčka Jaka — je sklenil, da vložil znova večjo svoto denarja v hranilnico za grešni sad, ki ga je imel z Marjanico. Namenil se je tudi, da še enkrat poroma k Mariji na Brezje, prosit mogočno Mater Odrešenika odpuščanja in končnega olajšanja vesti.

Domenila sta se z ženo, da se o veliki Gospojnici peljeta na Brezje, kar je bilo tudi ženi zelo všečno.

Na dan tega velikega Marijinega praznika je že ob eni zjutraj godec Jurca zapregel in odpeljal gospodarja, gospodinjo z otrokom, pa Minko z njeno hčerkico proti Brezjam.

Vkljub lepi avgustovi noči, navzlic ubranemu potrkavanju po vseh zvonikih, koder so se peljali mimo, je bil Jaka zelo otožen. Vsi so to opazili. Šaljivi voznik je skrbno vpraševal gospodarja:

«Jaka, kaj ti je vendar, da se tako pusto držiš, kakor bi te po trebuhu ščipalo? Kaj kaj no, se boš že v cerkvi pokoril!»

Pa zvedavi voznik ni dobil na svojo šaljivo opazko nič odgovora — zato je pogovor zaobnil v drugo smer. Tudi Katrico je skrbela ta moževa otožnost, ali vzroka

za to ni izvedela. Zato je molčala tudi ona, a Jurca je pognal hitreje.

Dobro se je Jurca razumel na vožnjo. Čeprav so se v Kranju ustavili za par ur, so vseeno bili kmalu po opoldnevu že pod znanim brezovskim hribočkom. Izstopili so vsi iz vozička in počasi nadaljevali to kratko pot proti svojemu cilju.

Po slovesnih petih litanijah so vsi opravili tudi spoved, celo Jurca, in šli kleče okoli Marijinega oltarja. Še precej časa so se nato zamudili v svetišču, nato pa odšli venkaj, da zadostijo tudi želodcu in da si še malo ogledajo ljudko okolico.

Ko tako hodijo po planoti semintja, pridejo tudi do tistega znanega gabra, v katerem je Jaka že dvakrat vrezal pomembne črke z znamenji. Vsi se usedejo na klopico pred gabrom. Jaka čez čas znova stopi k drevesu in k prejšnjima dvema znakoma vreže še tretjega.

«Vidiš ženica, šele sedaj so nama izpolnjene najine želje! Naj bodo te črke v dolgotrajen spomin!»

Tako je končno izpregovoril Jaka, ko je dokončal z izrezovanjem ter začel pripovedovati Jurci in Minki o pomenu in zgodovini tega vrezovanja v gabrovo deblo.

«Veš, Jaka, najbolje storiš sedaj, ako kupiš ta gaber in si nato tisti del z znamenji izžagaš in shraniš, kakor imajo lovci svoje ustreljene živali nagačene,» izpregovori vedno šaljivi Jurca, da so se vsi morali nasmehniti. Tedaj pravi Katrica:

«Pogle, poglej, Jaka, kdo gre proti nam!»

Jaka pogleda na te ženine besede in ugleda znanega siromaka poštnega Henrika.

«O, Henrik, kdaj si pa Ti prišel semkaj na Brezje?»

«Že včeraj. Hodil sem dva dni peš z doma. Želel sem še enkrat obiskati Marijin božji hram, preden se odpravim iz te doline solz. Želel sem si še enkrat videti ta kraj; kjer sem sanjal o največji sreči...»

«Kaj tako srečnega te pa spominja na ta kraj?» zvedavo vpraša Jurca in povabi Henrika, naj prisede.

Možak uboga in pripoveduje:

«Kmalu bo petdeset let tega. Bil sem takrat mlad, dvaindvajsetleten dečko. Dokončal sem ravno z dobrim uspehom osmo šolo. Sestali smo tu na Brezju: jaz, moj brat Artur kot sedmošolec in moja ljubljena Protazija...»

Takrat sem govoril svoji ljubici: Protazija, moja ljubljena, čez par let, ko še dokončam v Gradcu visoke šole, boš moja ženka — ženka sodnikova!

Pa prišlo je drugače!

Moj dobri oče je kar nenadno umrl. Šel sem nato prosit svojega strica, naj mi denarno pomaga, da dovršim študije v Gradcu. A on me je mrzlo zavrnil: «Če greš v semenišče, ti bom že kaj pomagal, da boš enkrat župnik na dobri fari, pa da mi boš mogel kaj povrniti. Zatorej, če greš v semenišče, ti že kaj pomagam; na druge stanove

so vsi tovariši predobro uverjeni. Po poročilu sedanjega predsednika pripravljalnega odbora tovariša Žulovca so se vršile volitve za novi redni odbor, ki se je sestavil tako-le: predsednik Jakob Žulovec, tajnik Viktor Arko, blagajnik Ivan Kapelj; odborniki: Stefan Razboršek, Adolf Fink in Ivan Jeriha; namestnika: Primož Arko in Franc Šubic; preglednika računov: Ivan Černe in Hugon Placer. Po zahvalitvi predsednika za zaupanje je bilo soglasno sklenjeno, da se ustanovi podporni fond za primer bolezni, nezgode in smrti; zraven je všteti tudi primere poroda pri članicah, pa tudi žene članov imajo pravico do te podpore. Predlog o starostnem zavarovanju pa zahteva večjega preudarka glede načina, kako ga izvesti. Članarina je določena na 5 Din mesečno, za fond pa se je določil prispevek 10 Din, kar ostane v blagajni podružnice (brez najmanjšega odbitka centralni blagajni). V zadovoljstvo vseh se je zaključil ustanovni občni zbor v najlepšem soglasju in upanju na složno sodelovanje vseh, ki se zavedajo resnično svoje stanovske dolžnosti. Zato tisti, ki še niste pristopili, storite to čimprej in delajte zraven. Samo godrnjati ne pomaga nič!

RAKA. V nedeljo 13. t. m. je priredila tukajšnja krajevna organizacija SDS političen sestanek. O sedanjem političnem in gospodarskem položaju sta poročala gg. dr. Rapa in Janko Blagajne iz Ljubljane. Zborovalci so z velikim zanimanjem sledili gg. govornikoma. Prišla sta zraven tudi dva vročekrvna pristaša g. Pucija — pač z namanom, da motita sestanek. Na pripomnjo, da bosta nazadnje dobila besedo, sta osramočena odšla. SDS tudi na Raki pridobiva čimdalje več pristašev, ker je stranka čista in njeni voditelji zaupanja vredni možje, ki ne delajo vratolomnih skokov. Vsi napredni politično zreli možje stopajo v naš krog, ker spoznavajo, da je le taka stávba močna in velika, ki je zidana na trdnem temelju. Disciplinirana armada SDS bo postala v doglednem času močna, ker obstoji iz ljudi, ki vedo, kaj jim je storiti, in razumejo, zakaj se organizirajo v SDS in se borijo za njene ideale. Pristaši SDS niso nalujskani fanatiki, ampak trezno misleči možje.

BELA KRAJINA. Knjižnični odbor na Talčjem vrhu je na svoji seji 17. t. m. ugotovil, da znaša število letos nabranih knjig, s katerimi se bo pričelo poslovati prvič v nedeljo, 113. Med temi je slovenskih 88 leposlovnih in 11 znanstvenih del ter 19 hrvatskih mešane vsebine. Knjižnica je javna. Knjige si izposodi iz nje lahko vsakdo, in sicer ob nedeljah od 1. do 3. ure popoldne v šoli na Talčjem vrhu pri knjižničarju. Knjiga se posodi za dobo

14 dni proti plačilu 50 par. Za eventualne poškodbe ali izgubo knjige je odgovoren čitatelj, ker nabava knjig je v današnjem času zelo težka. Najlepša hvala Družbi sv. Cirila in Metoda za poslanih dvanajst knjig in g. Jermanu za štiri knjige. Vsako nadaljnjo podporo v knjigah sprejema odbor. Poštni stroški se darovalcem knjig povrnejo. Tudi samo ena knjiga je dobro došla.

VRANSKO. Po dolgem bolehanju je umrl na Vranskem g. Karel Schwentner, trgovec in posestnik. Pokojnik je bil brat ljubljanskega knjigotrčca g. Lavoslava Schwentnerja in tast g. dr. Fellaherja, sodnika v Ljubljani. S pokojnikovim imenom je v tesni zvezi ves napredek tega lepega slovenskega trga. Kar se je v zadnjih desetletjih storilo dobrega in koristnega na Vranskem na narodnem, kulturnem in gospodarskem polju, nosi večinoma pečat Schwentnerjevega dela, njegove inicijative in njegovega truda. Zato so ga spoštovali in uvaževali vsi. Zaupanje soobčanov ga je poklicalo na čelo trške občine. Županske posle je opravljal nad 15 let v splošno zadovoljnost vseh občanov. Ko je vsled preoblenosti z drugimi posli odložil to častno mesto, ga je občinski odbor v priznanje njegovih zaslug za občino in trg izvolil za častnega občana. Po njegovi inicijativi je bila ustanovljena Posojilnica, kateri je načeloval in jo vodil od njene ustanovitve. Pokojnik pa se je udeleževal tudi na kulturnem in humanitarnem polju. Bil je deloven načelnik Narodne čitalnice in navdušen sotrudnik ter podpornik pevskega društva «Vranske Vile», ki je pet desetletij poleg kamniške «Lire» slovelo kot eno najboljših in najdelavnejših slovenskih pevskih društev. Za zasluge, ki si jih je pridobil za to društvo, ga je «Vranska Vila» izvolila za svojega častnega člana. Z njegovim sodelovanjem je bilo ustanovljeno tudi Gasilno društvo, kateremu je dolga leta načeloval. V priznanje njegovega požrtvovalnega delovanja ga je društvo izbralo za častnega člana. Sploh je bila Schwentnerjeva hiša ognjišče vsega narodnega in prosvetnega dela na Vranskem. Bodi zaslužnemu pokojniku ohranjen najlepši spomin!

DRAMLJE. Drameljčani ljubimo vsakovrstnih izprememb. Da bi vedno hodili k župni cerkvi k maši, bi bilo pač preenolično, zato so nam že naši pradedje sezidali kar tri podružnice: eno pri Sveti Uršuli, drugo v št. Ilju, tretjo v Dobju in če bi bila tudi četrta, bi ne godrnjali, kajti radi hodimo na božja pota k podružnicam. Vsako leto imamo pri teh podružnicah razna pobožna opravila in tako smo bili preteklo nedeljo v Dobju. Ljudstva je bilo od blizu in daleč prav dovolj. Vse je bilo v redu

pa ne dam nič, svet je edino duhovski stan!... Uklonil sem se, o da bi se ne bil nikoli. Brez vsake gorečnosti, brez veselja sem šel v semenišče — ali iz svojega srca nisem mogel izbrisati ljubljene Protazije...

Kako sem duševno trpel, to že vsi veste — um se mi je omračil. Seveda sem sedaj čisto zdrav, le včasih me zgrabi... Vendar, moje življenje je za vekomaj zgrešeno in zavojeno!

To vam še rečem: Sredi največjih upov, ki jih ima človek, ga nenadno zadene majhna nesreča...»

Henrik sedaj kar na hitro vstane, se poslovi od družbe in odhiti nazaj proti cerkvi. Ali ga je zopet popadel mrak?

«Siromak je ta Henrik, pa Bog ve, kaj nas še vse čaka...?» izpregovori Jurca, na katerega so enako močno učinkovale Henrikove izpovedbe, kakor na ostale.

Po krajšem premolku končno pravi Jaka:

«Noč bo, pojdimo proti vasi, da si dobimo prenočišče.»

«Pa pojdimo!» pritrudi Katrica.

Počasi gredo proti vasi, Jaka s Katrico, počasi zadaj pa Jurca z Minko.

Jaka z ženo ter Minka in obadva otroka so prenočili v gostilni tik cerkve. Jurci pa se je škoda zdelo, da bi se potrošilo 20 ali celo 30 krajcarjev za posteljo. Ko je nakrmil konja, je šel po vasi, da si ogleda, kje bi bil kak primeren kozolec s sušečo se deteljo, — tako ležišče je on najbolj ljubil.

Kmalu ga je iztaknil.

Namulil je lepo detelje in si pod najzadnejšo lato uredil kaj udobno počivališče. Ni še dobro zaspal, ko prideta še dva romarja in si v njegovi bližini ravno tako napravita ležišče.

Iz najboljšega spanja pa zdrami Jurco nastopno robantenje: «Ti prekleti romarji ti, ali vas imava znova! Alo, marš naprej, glej jih zlodje, koliko detelje so mi razvlekli!»

Tudi udarce je čul Jurca in zdihovanje; vse to se je zgodilo čisto v njegovi bližini. Previdno se splazi venkaj, in jo ubere na vso moč proti cerkvi! Eden izmed obeh, ki sta prišla nad te romarje, pa ga ugleda in vpije:

«Aha, eden pa nama bo ušel!»

(Dalje prih.)

do ene same stvari. G. kaplan je namreč oznanil darovanje (ofer), se postavil na odrejeno mesto in čakal, da se začne množica gibati ter nositi darove. Toda ljudstvo se ni zganilo; niti eden ni šel okoli oltarja. Pravijo, da g. kaplan kljubuje ljudstvu, ljudstvo pa njemu.

DRAMLJE. Naš g. župnik je nedavno v pridigi napadel «Domovino», češ, da je brezverska. Gosp. župnik, povejte nam po pravici, kje imate povod za tako govorjenje. «Domovina» še nikdar ni pisala kaj brezverskega, temveč je vedno le žigosala verske zlorabe, ki jih bo tudi v bodoče vedno obsojala. Mi Drameljčani mislimo po svoji glavi in znamo sami preценiti, kaj je dobro in kaj slabo.

SV. KRISTOF PRI LAŠKEM. Naši SLSarji že skoro ne bodo zaradi svojega nazadovanja in napredovanja SDS vedeli, kaj še naj govore, da potolažijo svoje volilce. V «Slovenskem Gospodarju» modruje nekdo o zmagi SLS pri občinskih volitvah s pripombo, da so samostojni demokrati popolnoma poraženi. Kaj se to pravi? Ali je to popoln poraz, ko so demokrati močno napredovali, SLSarji pa nazadovali. Še nekaj takih «popolnih porazov» SDS in nekaj takih rakovih zmag SLS, pa bo občina v naših rokah.

SV. PAVEL PRI PREBOLDU. V nedeljo dne 6. septembra smo pokopali splošno priljubljenega in daleč naokrog znanega državnega cestarja Josipa Obriskala. Neizprosna smrt ga je iztrgala svojem v najlepši moški dobi. Pogreba se je udeležilo številno občinstvo od blizu in daleč ter vsi tovariši celjske sekcije z višjim svetnikom inž. Marekom in cestnim nadzornikom Lukmanom na čelu. Obriskal je zapustil vdovo in 3 otroke. Naj mu bo lahka domača zemlja!

SREDIŠČE OB DRAVI. (Javen shod našega poslanca g. dr. Ljudevita Pivka.) V nedeljo dne 20. t. m. popoldne se je vršil pri nas javen shod samostojne demokratske stranke, za katerem je poročal naš poslanec g. dr. Ljudevit Pivko o političnem položaju in o svojem dosedanjem delovanju. Udeležba je bila nad pričakovanje lepa. Zelo častno je bila zastopana na zboru sosedna organizacija iz Macince. Macinski demokrati so prišli — njih 30 po številu — v četverstopih z zastavo. Njihov zavesten nastop je napravil najlepši vtis. Poročilo g. poslanca je bilo sprejeto s soglasnim pritrditvjem. Soglasno je bila sprejeta naslednja resolucija: «Zborovalci, zbrani na javnem shodu demokratske stranke v Središču dne 20. septembra, odobravajo poročilo svojega poslanca o političnem položaju in mu izrekajo za njegovo parlamentarno delo priznanje in zahvalo. Zbor sodno odobrava politiko svojih vodij, Svetozarja Pribičeviča in dr. Gregorja Žerjava; njima kakor tudi našemu poslancu izrekamo zaupnico, pozivajoč jih, da v veliki borbi vztrajajo do končne in popolne zmage.»

KOBILJE V PREKMURJU. V nedeljo 13. t. m. je bila tukaj blagoslovljena novozgrajena cerkev in zvon. Ob tej priliki je bil dovoljen tudi prehod preko meje obmejnim Madžarom iz Madžarske. Prišlo pa je samo neznatno število Madžarov, okoli 150 ljudi, čeprav se jih je pričakovalo 8000. Škode zaradi tega sicer ni nihče drugi imel kakor gostilničarji.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

PRIREJA MLADIH BIKOV.

Po nekaterih krajih naše Dolenjske se je začela v zadnjem času razvijati in širiti reja mladih bikov za prodajo. Pred kratkim se jih je nakupilo v velikolaškem, ribniškem, trebanjskem in višnjegorskem okraju 30. To

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica

oprema (bališče) za neveste in ženine. Perje in puh (samo teški izdelki).

Ljubljana Pri „Češniku“ Lingarjeva ulica

najnovije ogrinjalko, kočke, svilnate, volnene, zamatnate, zelenkaste rute in ferpe.

je razveseljiv uspeh. In baje jih je po teh krajih še dobiti. Nakupovala jih je posebna komisija v povprečni starosti 1½ leta. Ti biki so se kupovali z državnimi sredstvi in odposlali deloma v Bosno, deloma v južno Srbijo.

Dolenjska je bila do zadnjega časa znana zaradi pomanjkljive bikoreje. Uspehi zadnjega nakupovanja so pa vesel dokaz, da napreduje tudi na Dolenjskem živinoreja in da se dobe prav lepi plemenjaki po krajih, kjer ni bilo prej ne duha ne sluha o taki prireji. Ti nakupi nam pričajo, da se dobe danes prav lepe plemenske živali tudi že doma in da jih ni treba Bog ve kod drugod po tujih krajih iskati. Vidi se pa tudi, da se z vso našo živinorejo lahko postavimo na lastne noge, tudi glede priskrbe potrebnih plemenjakov. Hvala Bogu, da se je po teh krajih vsa kravja reja tako daleč dvignila in zboljšala, da nam daje dober plemenski material. Ta napredek se je dosegel zlasti po krajih, kjer so začeli posestniki polagati na kravjorejo v zvezi z mlekarstvom, z uprežanjem krav in s prirejo plemenskih živali večjo važnost kakor na rejo volov. To vidimo prav posebno v sodraškem okraju, kjer je dobra kravja reja močno in z uspehom izpodrinila rejo volov. Ondotni mali posestniki, ki opravljajo potrebna dela lahko z dobro rejenimi kravami, imajo veliko lepše uspehe od kravje reje, kakor so jih imeli prej od reje volov. Reja dobrih in lepih krav v zvezi s prirejo dobre in lepe mlade živine jim da pa tudi vse bolj skrbeti za dobre plemenjake, in tako se širi napredek od leta do leta. Pri taki reji se krave vse bolj oskrbujejo, zato pa dajejo tudi več užitka.

Želeti je, da se naši mali posestniki tudi drugod zgledujejo na lepih uspehih sodraškega okraja, kjerkoli so razmere za kravjo rejo, kravje delo in mlekarstvo količkaj ugodne. Vse lepše in boljše uspehe bi lahko dosegli v tem primeru s svojo živinorejo! Veliko pridobila bi pa tudi naša bikoreja.

Za rejo plemenske živine je poklicana pred vsem tudi naša Gorenjska. Tudi ta pokrajina bi lahko izpodrejela in oddajala plemenske živali v druge kraje. Ugodnejše cene, ki se dobijo za plemenske živali, bodo najbolj vplivale na ves nadaljni napredek gorenjske živinoreje. Želeti je le, da se oddaja mladih bikov zagotovi in kolikor mogoče pospešuje za bodočnost.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Zadnje dni prikazujejo pri nas cene žitu tendenco naraščanja, ker se je pojavilo večje povpraševanje po našem žitu iz inozemstva. Na inozemskih tržiščih cene precej valujejo, vendar je podoba, da bodo spričo ugodnih rezultatov svetovne žetve ostale letos vendar prilično nizke. Cene v Vojvodini so se gibale: za pšenico okrog 260 Din, za turščico, staro, okrog 182 Din, za moko «0» okrog 410 Din, za ječmen okrog 185 Din, za oves okrog 160 Din za 100 kg na debelo.

ŽIVINA. Kupčija precej živahna. Cene malo valujejo. Na zadnjem živinskem sejmu v Mariboru so se prodajali za kg žive teže: debeli voli po 875 do 950 Din, poldebili 750 do 825 Din, plemenski 7 do 750 Din, biki za klanje 625 do 850 Din, klavne krave, debele 750 do 850 Din, plemenske krave 5 do 7 Din, krave za klobase 375 do 475 Din, molzne in breje krave 8 do 9 Din, mlada živina 675 do 1050 Din. Prodaja se nekaj tudi za izvoz v Italijo in Avstrijo.

Kratke vesti

— Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo dne 23. t. m. v devizah: 100 av-

strijskih silingov za 78875 do 79875 Din, 100 italijanskih lir za 22983 do 23223 Din, 1 dolar za 56'02 do 56'62 Din, 100 češkoslovaških kron za 166'40 do 168'40 Din.

BELEŽKE

+ **Shod klerikalnih zaupnikov v Mariboru.** V nedeljo se je vršil v Mariboru shod klerikalnih zaupnikov iz Štajerske. Največ udeležencev je bilo iz Maribora in okolice. Na shod so bili pripuščeni večinoma taki, o katerih so klerikalni gospodje v Mariboru vedeli že naprej, da bodo samo pritrjevali, pa naj jim govori dr. Korošec ali pa Žebot. Govoril je dr. Korošec. Govoril je mnogo, pa vsebina vsega je bila ta, da naj klerikalni volilci še nekaj časa počakajo, da bo klerikalna politika pokazala kake uspehe. Če so doslej čakali na te uspehe sedem let, naj pa še sedem čakajo! Saj pravi star pregovor, da je potrpljenje božja mast in g. dr. Korošec ne bo zaradi tega prav nič trpel, če bodo klerikalni volilci vztrajali še sedem let v čakanju na njegove politične uspehe. Glavna stvar je, da ga bodo volilci volili še v naprej. Ker so zaupniki pritrjili, da bodo še vztrajali v čakanju na obljubljeni politične uspehe in ker so sprejeli zaupnico, ki je bila predlagana od vodstva stranke dr. Korošcu, so odšli domov lepo potolaženi. Anza je prišel v Maribor in Anza se je vrnil tudi iz Maribora domov!

+ **Dela se branijo.** Predsedstvo Radičeve stranke je izdalo ukaz, ki je bil objavljen v njenem listu «Domu» in po katerem noben pristaš te stranke v nobenem primeru ne sme priti k nobenemu radičevskemu ministru, državnemu podtajniku ali poslancu zaradi kakršnekoli intervencije. S tem ukazom je torej St. Radič prepovedal volilcem občevanje s poslanci. Volilec se ne sme obračati za pomoč k svojemu poslancu, ki ima dolžnost, skrbeti za svoje volilce. Poslanec ne sme biti poučen o željah ljudstva. Ukaz Stjepana Radića pravi, da mora vsak njegov pristaš svoje želje sporočiti pismeno v Zagreb, ne sme pa prositi ustno poslance ali pa celo ministra za posredovanje. To je torej seljaška demokracija! Da, Radić je šel celo dalje. Poslancem, ki bi posredovali za svoje volilce pri ministrih, je zagrozil, da jih bo pozval na odgovor in če kljub temu ne bodo ubogali, da bo postopal proti njim še strožje. Brez vednosti St. Radića poslanec še kihniti ne sme in če ga tudi zadene kap! Še lepše pa je, da je St. Radić sploh prepovedal poslancem prihajati v času parlamentarnih požitnic v Beograd, da bi ja ne nadlegovali ministrov. Tudi poslanec Pucelj, ki je član Radičevega kluba, ne sme pri nobenem radičevskem ministru posredovati za svoje volilce, ker se v nasprotnem primeru lahko zgodi, da ga Radić izključi iz kluba. Na podlagi tega ukaza volilci sploh poslance Pucelja ne smejo prositi za nobeno posredovanje pri ministrih, kajti o njihovih prošnjah ima odločevati samo St. Radić, ki pa se sedaj nahaja v Ženevi.

+ **Nova železnica.** Pred par leti je poročal pokojni Prepeluhov «Avtonomist», da bo drugi teden stekla slovita Puceljeva kočevska železnica. Tega «drugega» tedna pa doslej še ni bilo. Ker Pucelj in Prepeluh sedaj skupaj izdajata in pišeta «Kmetiski list», ni izključeno, da bomo v kratkem čitali zopet vsak teden v njem, da bo drugi teden stekla Puceljeva kočevska železnica. Če bo tako stekla kakor je višnjegorski polž, bomo seveda kljub temu še dolgo čakali na Puceljevo kočevsko železnico.

+ **Dolge počitnice.** Ko je vladna večina sprejela v Narodni skupščini nove proračunske dvanajstine, je vlada poslala poslance na počitnice. Krediti so ji bili odobreni in več ni potrebovala. Dva meseca so že poslanci na počitnicah, ves ta čas vlečejo po 300 Din na dan, a v Beogradu se ves ta čas ni vršila nobena seja parlamentarnih odborov, ki bi naj pripravili vsaj potrebne za-

konske predloge za jesensko zasedanje Narodne skupščine. Tako je sedaj radikalna-radičevska vlada že nad dva meseca pri državnem krmilu, pa se nikjer nič ne vidi, da bi kaj delala ali naredila. Še sedaj, ko o poletni vročini že davno ni več ne duha ne sluha, je ministrom RR vlade prevročje za delo. Politiko «seljaške demokracije» in sedanje vlade označujejo sedanje dolge počitnice radičevskih in radikalnih ministrov. Zato pa se bo tudi zgodilo, da bo te ministre ob primerni priliki poslalo ljudstvo na še daljše počitnice za vedno!

Nazadovanje klerikalcev pri občinskih volitvah

V nedeljo 20. t. m. so se vršile v nekaterih občinah občinske volitve, ki dokazujejo znatno nazadovanje klerikalnih glasov.

V **Mostah pri Ljubljani** so bile volitve v splošnem mirne, SLS je napela vse sile, da bi si pridobila svoje vodilno mesto. Vezala se je vse strani s socijalnimi demokrati, komunisti in narodnimi socijalisti. Kljub temu so klerikalci nazadovali za 142 glasov, naprednjaki (SDS) pa so napredovali in si priborili 7 mandatov, dočim so prej imeli samo 2. Rezultat volitev je naslednji: 1.) napredna gospodarska in delavska lista (SDS) 170 glasov (7 mandatov); 2.) združeni klerikalci, komunisti, narodni socijalisti in socijalni demokrati (gospodarska in delavska lista) 524 glasov (23 mandata); 3.) gospodarska lista Smartno, to je samostojni kmetje in klerikalci, 82 glasov, (3 mandate).

V **Križah pri Trzinu** so dobili: 1.) SDS 79 glasov (5 mandatov); 2.) lista čevljarjev 41 glasov (2 mandata); 3.) podobčina Duplje 113 glasov (7 mandatov); od teh samo 2 klerikalna; 4.) delavsko-obrtna lista (maska za SLS) 74 glasov (5 mandatov); 5.) podobčina Stenično 34 glasov (2 mandata); 6.) združeni delavci 72 glasov (1 mandat); 7.) lista dosedanega župana, oficijelna SLS, 57 glasov (3 mandate). Dosedanji občinski gerent ima večino 425 glasov, dočim jih imajo klerikalci samo 131.

Zanimive so bile tudi volitve v dolenjski občini **Šmihel-Stopiče**, kjer je bilo postavljenih nebroj kandidatskih list. Rezultati: prva lista 77 (3), druga lista 136 (5), tretja 236 (10), četrta 75 (3), peta 36 (1), šesta 61 (2), sedma 175 (8) in osma 41 (1). Celotni rezultat v tej občini je, da imajo klerikalci 18 mandatov, naprednjaki pa 15. Tudi v tej občini so klerikalci nazadovali.

DOMAČE NOVOSTI

* **Odhod kraljevskega para iz Črne gore v Dalmacijo.** Po slovesnosti prenosa kosti vladike Njegoša na Lovćen sta se kralj in kraljica, ki sta se med velikimi ovacijami ljudstva udeleževala svečanosti, podala nazaj v Cetinje. Od tam sta odpotovala v Dalmacijo in prispela včeraj v Dubrovnik, ki je ves okrašen. Dalmatinci poyšod navdušeno pozdravljajo kralja.

* **Povratek ministrskega predsednika.** V beograjskih političnih krogih je razširjena vest, da se bo ministrski predsednik Nikola Pašić vrnil koncem tega meseca v Beograd.

* **Sijajen shod Svetozara Pribičevića v Banjaluki.** V Banjaluki se je vršil v nedeljo 20. t. m. sijajen shod Svetozara Pribičevića, katerega se je udeležilo nad 5000 oseb, med njimi zelo mnogo radikalov, ki so nezadovoljni s sedanjo vladno politiko. Poleg Svetozara Pribičevića so še govorili general Voja Živanović, narodni poslanec Kecmanović, minister na razpoloženju dr. Hinko Krizman in mnogi seljaki. Svetozar Pribičević je v svojem govoru navajal različna zgodovinska dejstva, kako je prišlo do našega uedinjenja in končno zavračal napade «Samouprave» proti njemu, ki mu je pred dnevi zagrozila celo z zakonom o zaščiti države. Svetozar Pribičević ne širi med narodom plemenske

mržnje, ampak stremi, da se dosledno izvede vidovdanska ustava in narodno uedinjenje.

* **10. oktober — «Koroški dan».** Ko smo po nesrečnem plebiscitu zapustili Koroško, smo obljubili svojim bratom onstran Karavank, da ne smatramo koroškega vprašanja končno rešenega, temveč da hočemo z vsemi silami delovati za edino naravno rešitev, ki je končna združitev vseh Slovencev z Jugoslavijo. Ob petletnici plebiscita kliče Jugoslovenska Matica vsem Slovencem to obljubo v spomin in jih pozivlja, naj pokažejo dejansko koroškim bratom, da niso pozabili na nje in da zato z dostojnimi prireditvami manifestirajo za osvoboditev slovenske Koroške.

* **Dr. Josip Serneč** † V Leonišču v Ljubljani je umrl v starosti 81 let starosta celjskih Slovencev dr. Josip Serneč. Pokojnik je bil markantna oseba v narodni, gospodarski in politični zgodovini slovenskega ljudstva. Krona njegovega nacionalnega dela je krasna stavba celjskega Narodnega doma. Dolgo dobo je bil dr. Serneč predsednik Narodne čitalnice v Celju, sodeloval je pri ustanovitvi Dijaške kuhinje, bil je deželno-zborski poslanec, načelnik celjskega okrajnega zastopa in je deloval v raznih drugih društvih. V načelstvu Celjske posojilnice je bil od njene ustanovitve 1881., predsedoval pa ji je od 1888. do svoje smrti. S svojim delom si je postavil najlepši spomenik.

* **Dopust velikega župana ljubljanske oblasti.** Veliki župan g. dr. Vilko Baltič je nastopil daljši dopust. Za časa njegove odsotnosti ga zastopa načelnik g. Janko Kremenšek.

* **Zaključek pravnškega kongresa v Beogradu.** Na pravnškem kongresu v Beogradu, ki je bil zaključen te dni, je bil za predsednika Pravnškega združenja izvoljen predsednik odvetniške zbornice v Ljubljani dr. Danilo Majaron, za podpredsednika pa vseučilišni profesor dr. Boža Marković (Beograd) in dr. Ladislav Polić (Zagreb). Za člane uprave so bili izvoljeni: dr. Arangjelović, Obrad Blagojević, dr. Verona, dr. Ivo Polić, dr. Dušan Peleš, dr. Janko Babnik, dr. Metod Dolenc in dr. Rudolf Sajovic.

* **Smrtna kosa.** Te dni je umrl po dolgi, hudi bolezni in operaciji v deželni bolnici g. Nikolaj Mazuran, davčni upravitelj v p. Kot uradnik je služboval v Krškem, Škofji Loki, Trebnjem in nad 16 let kot davčni upravitelj na Brdu. Pokojnik je bil dolga leta občinski svetovalec občine Prevoje, predsednik odtotne mlekarne in načelnik cestnega odbora. Bil je odločen somišljavec in napredne stranke, Blag mu spomin!

* **Zaposlenje italijanskih delavcev v Jugoslaviji.** Po poročilih iz Beograda je italijanski poslanik znova protestiral pri zunanjem ministertvu zaradi postopanja, ki ga baje izvršujejo podrejeni organi ministertva za socialno politiko napram delavcem, italijanskim državljanom, zaposlenim v Jugoslaviji. Gre v prvi vrsti za italijansko delavstvo, ki je zaposleno po raznih tovarnah v Dalmaciji. Italijanski delavci so tako preplavili Dalmacijo, da so iz gotovih podjetij popolnoma izrinili domače delavce. Ti so že več mesecev brez posla in ministertvo za socialno politiko je bilo primorano, varovati interese domačega delavstva proti invaziji Italijanov.

* **V Polju izvoljen za župana naprednjak.** V nedeljo se je v Polju sestal na prvo sejo novoizvoljeni odbor. Klerikaleci, ki imajo 11 odbornikov, so napeli vse sile, da bi preprečili izvolitev naprednjaka za župana. V tej zadevi je posredoval celo klerikalni poslanec g. Smodej. Toda vse prizadevanje je bilo zaman. Za župana je bil s 14 glasovi izvoljen naprednjak g. Ivan Garčič, posestnik in gostilničar v Spodnji Zadobrovi, za svetovalec pa posestnik g. Jamšek, mlinar gospeđ Hlebš ter gostilničar v Zalugu g. Ciril Požar, vsi naprednjaki, zadnji nosilec demokratske kandidatske liste.

* **Nov drobiž po 10 in 5 par,** izdelan iz game, se bo začel spravljati v promet dne 1. oktobra t. l.

* **Obilna vinska trgatov** se obeta v vinogradih v okolici Sv. Petra pod Svetimi gorami. Sveti Peter je eden tistih redkih krajev v Sloveniji, ki

je bil letos obvarovan pred točo. Vrh tega so bili letos tankajšnji vinogradi zelo skrbno obdelani.

* **Davčni vijak.** Te dni se je pojavil v Št. Vidu nad Ljubljano davčni eksekutor v spremstvu dveh orožnikov in izvajal žepno rubežen in rubežen preminin. Obrtniki in posestniki obupujejo, ker jih teže visoka davčna bremena, visoke zneske morajo takoj plačati, a dohodkov nimajo nikakršnih. Rubežen se je izvrševala, kakor poročajo, prav odločno. Taki in podobni primeri naravnost kriče za tem, da je zadnji čas za omiljenje neznosnih davčnih bremen. Kdor lahko plača, itak dá brez rubežni, kogar pa mora poiskati eksekutor, ta je navadno tak revež, da ga eksekucija more spraviti v obup.

* **Legitimacije za Dalmacijo.** Ministertvo notranjih del opozarja potnike, ki potujejo med 21. septembrom in 5. oktobrom v Split, da si morajo preskrbeti od policijskih oblastev potrjene legitimacije.

* **Ponorejeni stodinarski bankovci.** Sarajevsko redarstvo je obvestilo ostala redarstva, da so se v Sarajevu pojavili ponorejeni stodinarski bankovci. Ponorejeni bankovci se dajo spoznati po tem, ker so sestavljeni deloma iz predvojnih stodinarskih, deloma iz novih stodinarskih bankovcev. Tako sestavljeni bankovci so še prepleljeni s tenkim papirjem in napravljajo vtis novih stodinark.

* **Trboveljske novice.** Na zapadnem okrožju se je v jami težko ponesrečil Jože Markovič, 23letni rudar, katerega so morali prepeljati v ljubljansko bolnico. — Izpremenila so se pravila bivšega Obrtnega društva za sodni okraj Laško v Trbovljah. Izpremenile so se točke 1., 5., 8., 10. in 19. Društvo se odslej imenuje «Obrtno društvo Hrastnik-Dol v Trbovljah». — Pri spopadu pred rudniškim konsumom sta odnesla večje rane Miha Duša, rudar na vzhodnem okrožju, in Alojz Knez, delavec na separaciji. — V Taylorwillu III. je umrla Trboveljčanka Frančiška Tomažičeva, ki zapušča v domačem kraju dve sestri, v Ameriki pa moža, dva sina in brata. — Trboveljski Sokol je sklenil prirediti v soboto 3. oktobra vinsko trgatov v vseh prostorih Sokolskega doma. — Pretaklo nedeljo je uprizoril dramatični odsek trboveljskega Sokola v hrastniškem Narodnem domu igrotaz «Revolucijska svatba». Uspeh je bil prav lep v materialnem in v moralnem oziru. — Na sestanku nadstrankarskega odbora se je sklenilo sestaviti do konca septembra memorandum, v katerem se bo zahtevala čimprejšnja rešitev akta o novi vodenski šoli. Memorandum bo potem izročila posebna deputacija v roke velikega župana. — Tukajšnja podružnica Zveze bivših vojakov iz svetovne vojne prav pridno deluje. Do sedaj je zbrala okoli 15.000 Din za postavitev spomenika pred farno cerkvijo vsem v svetovni vojni padlim Trboveljčanom. — Vpisovanje na obrtnonadaljevalni šoli bo 1. oktobra ob šestih zvečer v vodenski šoli, z rednim poukom pa se bo pričelo v nedeljo 4. oktobra. — Za obrtniško zborovanje 4. oktobra t. l. vlada v vseh tukajšnjih krogih veliko zanimanje. Prišli bodo skupaj obrtniki iz vse Slovenije. — S prvim oktobrom se bo pričel pouk v rudarski nadaljevalni šoli v Trbovljah. Vse podrobnosti se zvedo pri šolskem vodstvu. — Za 10. oktobra pripravljajo vsa kulturna društva veliko proslavo v prid Koroške. Podrobnosti se bodo še objavile.

* **Mednarodni invalidski kongres v Zenevi** je sprejel resolucijo, ki se zavzema za izboljšanje gmetnega položaja avstrijskih, češkoslovaških in jugoslovenskih invalidov. Kongres poziva vlado v Beogradu, Pragi in na Dunaju, da potoni zakonodaje zasigurajo položaj invalidov.

* **Okostnjak v Kamniških planinah.** 15. t. m. je bilo v gozdu «Gaberska peč» na planinski poti Kamniška Bistrica-Velika planina najdeno okostje neznanega moškega. Truplo je bilo popolnoma strohnelo, ostalo je samo okostje, deloma razpadla obleka in čevlji. Kakor se je sedaj ugotovilo, je to Alojzij Komar iz Ljubljane, ki je iz neznanega vzroka izvršil samomor. Pri njem se je našel tudi samokres. Truplo pokojnika je bilo pokopano v Stranjah pri Kamniku.

* **Iz Prlekije.** Pišejo nam: Zadnjič sem romal čez Ormož v srec Prlekije. Na peronu, kjer čakam na zvezo, mi udari na uho blažena nemščina: So schaut man aus, wenn man... Nekaj besed ne razumem, nato zopet: die Friedaner glauben, dass ich ein Lausbub bin, weil sie mir nicht vorschreiben wollen, in welche Gesellschaft ich gehen soll oder nicht. Pogledam, kdo je, in vidim možaka, o katerem bi kaj takega ne bilo pričakovati. Enako se družbi, kateri je govoril, ne more odpustiti nemškutarjenja. Drugič pridem z imeni.

* **Železniška nesreča v Bosni.** Na progji Čevljanović—Semizovac je skočil te dni s tira tovarni vlak. Lokomotiva s sedmimi vagoni se je prevrnila v jarek. Strojvodja in kurjač sta še pravčasno skočila s stroja na nasprotno stran. Nesreča ni zahtevala človeških žrtev, pač pa je materialna škoda zelo velika.

* **V cerkvi je zblaznela.** V frančiškanski cerkvi v Mariboru je v ponedeljek nenadoma zblaznela neka ženska. Bila je zatopljena v svojo molitev, naenkrat pa je šinila kvišku ter se pričela čudno vesti. V cerkvi navzoči verniki so jo skušali pomiriti, kar jim pa ni uspelo. Poklicali so morali rešilno postajo, nakar je bila nesrečnica prepeljana domov.

* **Samomor s plinom.** V Ljubljani se je s plinom zastupil I. Krašovec, sluga trgovca g. Ivana Trebarja. Poklicani zdravnik je mogel ugotoviti le smrt.

* **Na božji poti ga je zadela kap.** Posestnik in gostilničar Anton Tomšič iz Velike Račne na Dolenskem je bil na božji poti na Križni gori pri Ložu. Ko se je vračal domov, ga je blizu Velikih Lašč zadela kap in je mrtev obležal na cesti. N. v m. p.!

* **Samomor umobolnega.** V Zagreb je dovedel občinski stražnik Vujić umobolnega 37letnega seljaka Marka Nikolaša iz Zaovine v Bosni. Vujić je imel nalogo, da ga pripelje v umobolnico na Stenjevec. Vujić se je z Nikolašem ustavil v vojni bolnici v Zagrebu, kjer sta skupaj prenočila. Preden je legel spat, je Vujić skril službeni samokres pod blazino, kar pa je Nikolaš opazil. Ponoči je Nikolaš Vujiću ukradel samokres ter se ustrelil v srec. Imel je še toliko moči, da je zakričal: «Jaz sem izvršil samomor!» Nato se je mrtev zgrudil na tla.

* **Roparski napad.** Ko se je te dni zvečer so-proga hotelirja Kokliča v Novem mestu vračala domov proti svoji vili v spremstvu svojega hlapca, so jo napadli neki lopovi ter streljali najo in na hlapca. Njo je en strel oplazil po čelu, z drugim strelom je bila ranjena v lakat, lahko ranjen je bil tudi hlapec. Roparji so nato zbežali.

* **«Če ne proj, pa čez sedem let...»** Koncem leta 1918. se je izvršil v Sarajevu drzen vlom v neko stanovanje. Vrednost ukradenih stvari je znašala okrog 100.000 Din. Vse zasledovanje tatov je bilo brez uspeha. Sedaj po sedmih letih se je tavina pojasnila. Dva spretna agenta sarajevske policije sta izsledila te dni storilce. Tatvino so izvršili neki kmetje iz sarajevske okolice. Policija je našla pri njih še nekaj stvari, ki izvirajo iz te tatvine.

* **Drzen razbojniški napad.** Pred nekaj dnevi so neznanj zločinci na poti Obrid-Resan v Južni Srbiji ustavili avtomobil, v katerem se je vozilo več bogatih trgovcev. Zločinci so bili oblečeni v uniforme srbskih vojakov, v resnici so pa bili obmejni arnavtski roparji. Trgovce so oropali za ogromne vsote, nato pa pobegnili.

* **Tatvine.** V Selnici ob Dravi je bila iz zasebnega stanovanja ukradena nekemu gospodu zlata ura, vredna 14.000 Din. — V Kofu se neznanj storilec vlomil v tamošnji poštni urad. K sreči pa je bila blagajna prazna in so odnesli samo 53 Din. Iste noči so vlomili v Kraju pri nekem trgovcu in odnesli razno manufakturno blago v vrednosti 3228 Din.

* **Smrtna obsodba Jugoslovena v Ameriki.** Na podlagi novega zakona bo v državi Nevada v Ameriki v drugič izvršena smrtna obsodba s plinom. Usmrčena bošta dva zločince; od teh je eden naš rojak Stanlo Jukić, ki je bil zaradi umora obsojen na smrt.

* Poskusite takoj in prepričali se boste, da ima mlo «Gazela» take vrline, ki ga usposablja za nenadomestljivo pri vsakem varčnem in pametnem gospodinjstvu.

Porota Ljubljanska

Uboj v Litiji. Pred poroto se je obravnavala žaloigra, ki se je pred meseci zgodila v Gradcu pri Litiji. Trgovca Stanko Lap je v silni ljubosumnosti in skrajni razburjenosti s tremi strelami umoril posestnika in konjskega prekopčevalca Andreja Turka, ki je onečastil njegovo ženo, kakor je ta sama priznala. Porotniki so potrdili le vprašanje glede nošnje orožja brez oblastvenega dovoljenja, nakar je bil Lap obsojen le na 100 dinarjev globe.

Roparski vlom. 42letni zidar Anton Eržen z Vrhanike je bil obtožen, da je vlomil v stanovanje Franciške Mačkove na Verdu. Porotniki niso ugotovili krivde, nakar je bil obtoženec oproščen.

Žepar. Zaradi žeparstva in vlačugarstva je prejel 27letni čevljar Joso Tikviczki iz Subotice pet let težke ječe.

Požigalec. Na štiri leta težke ječe je bil obsojen občinski revež Janez Grintel iz Križa pri Kamniku, hudoben in nemoralen človek, ki je iz same hudobnosti zažgal posestniku Lovrencu Hribarju kozolec.

Težak malopridnik je šele 25letni Miha Jevšjak iz Orel, ki je po odslužitvi vojakov dejal, da bo rajši baraba, kakor da bi delal. To svojo besedo je tudi držal ter kradel in ropal, da si je pred poroto zaslužil 10 let težke ječe.

Vaška žaloigra. Zaradi uboja se je zagovarjal Leopold Skubic iz Spodnje Hrušice, ki je bil obtožen, da je ustrelil posestnikovega sina Jakoba Pogačarja iz Spodnje Hrušice ter zaradi neprevidnega ravnanja z orožjem enako do smrti ustrelil svojo ljubico šiviljo Marijo Vontovo iz Spodnje Hrušice. Porotniki so zanikali vprašanje glede uboja, potrdili pa vprašanje glede neprevidnega ravnanja z orožjem. Skubic je bil obsojen na osem mesecev strogega zapore.

Obtožen rop. Matija Čuden iz Dragomera nad Brezovico je bil obtožen, da je sodeloval kot član roparske tolpe, ki je bila leta 1920. strah in trepet vrhniške okolice. Njegovi tovariši so že dobili plačilo v kaznih od 15 do 20 let, le on je pobegnil. Dobili so ga šele pred kratkim. Obdolženec je priznal samo rop pri Kavčičevih na Planinci, dočim je druge rope tajil in trdil, da je bil vedno le na straži. Porotniki pa so z večino glasov spoznali, da sploh ni kriv, nakar je bil oproščen.

Uboj po naboru. Znan pretepač in nasilnik 27letni Josip Drešar iz Dobruše je po naboru v Kamniku brez povoda navalil z nožem na 24letnega Andreja Kušarja ter ga zabodel, da je ta zaradi izkrvavitve umrl. Drešar se je izgovarjal s pijanostjo in je dejanje priznal, toda porotniki so rekli, da ni kriv, nakar je bil Drešar oproščen.

Pohotnež. Zaradi zlorabe še ne 14letne sirote Marije Jančeve je bil na eno leto težke ječe obsojen 22letni hlapec Anton Rozmanič iz Dvorske vasi na Gorenjskem.

Milijonske poneverbe. Bivša nameščena v splošni bolnici v Ljubljani Hijacint Bukovič in Ludovik Kranar sta se zagovarjala pred poroto zaradi milijonskih poneverb, ki sta jih izvršila kot uradnika upraviteljstva državne bolnice v Ljubljani. Obsojena sta bila Bukovič na pet in Kranar na štiri leta težke ječe. S tem je bilo jesensko zasedanje ljubljanskega porotnega sodišča zaključeno.

Mariborska

Kobilo je ukradel 20letni delavec Dragotin Dukarič iz Cvetlina iz kobilarne graščine v Turnišah. Razprava je bila preložena, da se ugotovi duševno stanje obtoženca, ki je bil že enkrat v umobolnici.

Zaradi zastrupljenja svojega moža se je zagovarjala pred poroto 40letna posestnica Marija Horvatova iz Cvetkovskega vrha. Mož je zdrav-

nik rešil pred smrtjo. Horvatova dejanje zanika. Porotniki je niso spoznali za krivo, nakar je bila oproščena.

Umor. Mihael Emeršič v Velikem Okiču je skozi okno ustrelil Janeza Cafulo, s katerim je bil v neprestanem sovraštvu. Dobil je tri leta težke ječe.

Detomor. 31letna Neža Bratuškova iz Paradiža je bila obtožena, da je svoje nezakonsko dete s počasnim izstradanjem umorila. Zagovarjala se je, da je svoj čin storila iz obupa, ker je bil otrok pohabljen in ker nezakonski oče ni maral ne za otroka ne zanjo. Dobiča je le pet mesecev strogega zapore.

Iz maščevanja je podtaknil 57letni tesar in mlinarski pomočnik Jurij Polanec iz Spodnjih Gorč ogenj v skedenj posestnika Valentina Smrečnika. Ogenj je k sreči sam od sebe ugasnil. Polanec je bil zaradi požiga obsojen na 1 leto ječe.

Svojega moža je umorila Elizabeta Ribičeva iz Zgornje Voličine. Obtoženka se je zagovarjala, da je udarila na svojega na prostem spečega moža zaradi tega, ker se je bala, da bi prišel pijan domov ter jo ubil. Dobiča je šest let težke ječe.

Zaradi tatvine in vloma sta se zagovarjala 33letni Štefan Horvat in 29letni Štefan Vogrinc iz Prekmurja. Po izreku porotnikov je bil Horvat oproščen, Vogrinc pa obsojen na tri leta težke ječe.

Vlom. Albin Abrovšek iz Mislinja pri Slovenjgradcu je zaradi vloma v trgovino Karla Voršeta v Mariboru dobil 18 mesecev težke ječe.

ŽENSKI VESTNIK

Kuhane hruške. Hruške, še zelene in trde, ki so morda padle z drevesa, posebno če so žlahtne vrste, so prav dobre za kubo. Deni cele oprane hruške v lonec, zalij jih z vodo ter deni kuhat. Kuhane olup, čezpol preži in jih zloži na krožnik. Potresi jih s sladkorjem ter postavi v pečico, da se še malo prepečejo. Nate daj tople ali mrzle na mizo.

Gorične kumare. Olupi popolnoma derasle kumare, prereži jih podolgem, odstrani pečke, razreži na tri prste dolge koščke, dobro nasoli ter pusti v soli 24 ur. Potem jih obriši, tesno zloži v steklenice ter potresi na vsako kumaro pol žlice rumene goričice (zenfa), koleščke hrena, par vršičkov pehtrana in nekaj zrn celega popra. Na to se položi druga vrsta in tako naprej, da so vse vložene. Zalij jih z zavretim in ohlajenim močnim vinskim kisom ter zaveži s pergamentnim papirjem. Dobro je, če vlijesh v steklenico malo kisa-esence, prej ko začneš vlagati kumare.

PROSVETA

PRAPREČANOVE ZGODBE, II. zvezek, bodo tako lepo opremljene, da bodo v veselje vsaki hiši. Okrog 20 slik bo krasilo to lepo knjigo. Slike, ki jih je oskrbel g. Justin, so zelo lepo izdelane. Seveda pa takega dela ni mogoče kar tako zmašiti in je treba tudi v tiskarni večje pazljivosti in previdnosti. Zato naj naročniki blagohotno potrpe in pridno nabirajo novih. Kljub lepim slikam, s katerimi bo ta nova Strazarjeva knjiga opremljena, ostane cena ista, namreč s poštnino vred samo 10 Din. Nagrade se že razpošiljajo. Dobi jih vsak šest naročnik in pa vsak, kdor naroči vsaj šest izvodov hkratu. Založba Vigred (I. Albreht) Ljubljana, Škofja ulica št. 8/I, vljudno prosi vse one naročnike, ki prejmejo nagrado, da potrdijo po dopisnici založbi prejem iste. Nadaljnja naročila še vedno sprejema navedena založba.

Zavarovalnice in požigi

Letošnje leto je nenavadno leto tudi glede velike množine požarov. Vzrok so prav pogoste nevihte, strela udarja in zažiga. To pa ni edini vzrok.

Izkustvo kaže, da so pri mnogih primerih dani vsi znaki, da je lastnik zavarovane predmete sam zažgal. Žalostno dejstvo, da se v največ takih primerih premajhne odločnosti poklicanih oblastev in zaradi premalega sodelovanja prebivalstva samega storilcu kazensko ne more priti blizu, vendar ustvarjajo vse okoliščine največjo sumnjo, da je bil požar po lastniku samem ali v dogovoru z njim po kaki tretji osebi zaneten. Pri pregledovanju takih sumljivih požarov se dá z vso zanesljivostjo ugotoviti, da je bil zavarovane lastnik večjega ali manjšega podjetja, ki vsled splošne gospodarske krize ni bilo več v obratu ali zaradi pomanjkanja obratnega kapitala sploh v obrat ni moglo priti, da je bil zavarovane prezadolžen, da svojih zavarovanih predmetov sploh ni mogel prodati, tem manj za tako kupnino, ki bi bila vsaj približna zavarovani vsoti. Nagib požiga pri teh nepoštenih ljudeh je dobičaželjnost. V trdnem prepričanju, da se bo s požigom naenkrat znebil neljubih predmetov, zavarovalnica pa bo plačala zavarovalnino s polno vsoto, za katero so bili gornji predmeti seveda daleko prefirano zavarovani, s čimer bo napravil bleščočo kupčijo, tak poštenjakovič zažge. Teda temeljito se je zmotil zaradi nepoznanja določb zavarovalnega zakona. Ob likvidaciji po požaru nastale škode je tak zlobnež ves iz sebe, viče, plaka, stoka in toži, ker se mu proti pričakovanju ni priznala kot odškodnina zavarovana vsota, temveč le resnična vrednost zavarovanega predmeta.

Naravno je, da morajo zavarovalnice zaradi množice požarov sploh postopati z največjo rigoroznostjo, strogo se držati pri likvidaciji škode določb zavarovalnega zakona.

Pri sklepanju zavarovalne pogodbe navede zavarovane glede zavarovanih predmetov vsoto, za katero jih hoče zavarovati. Ta vsota se imenuje zavarovana vsota in tvori podlago za odmero premije. S tem pa še ni rečeno, da zavarovane v primeru popolne škode mora dobiti kot odškodnino polno zavarovano vsoto. Podlago za določitev odškodninskega zneska tvori namreč vrednost zavarovanih predmetov ob času požara kot zavarovana vrednost zavarovanih predmetov ob času požara. Kot zavarovana vrednost velja pri stavbah znesek po običajnih cenah v kraju ob času požara za novo stavbo po odbitku starosti, obrabe in drugih vzrokov, ki povzročajo manjšo vrednost. Ako pa se stavba sploh ne zgradi na novo, kvečjemu prometna vrednost. Zavarovalni zakon je namreč zgrajen na načelu, da zavarovanje ne sme privedi do obogatitve. Četudi presega zavarovana vsota vrednost zavarovanih stvari, ne poravnava zavarovalnica več kakor dognana dejanska škoda. Če bi požigalec to določbo zavarovalnega zakona poznal, ne bi nikdar podnel ognja. O izkušnjah v preteklih letih so zavarovalnice svojejedno s hvalevrednim zanimanjem začele obravnavati vprašanje glede znižanja premij. Obilica požarov, zlasti pa rastoče število požigov zavarovalnicam znižanje ne samo omogoči, temveč jih bo celo prisililo k zvišanju premij. Potemtakem bo zaradi požigalcev trpela tudi ogromna večina poštenih zavarovancev, ki bodo morali plačevati višjo premijo. Vrhu tega požigalec s svojim požigom mnogokrat povzroči, da tudi njegovi pošteni sosede pogore in tako pridejo ob svoje imetje ter so pahnjeni v pogostih primerih v bedo in pomanjkanje. Istotako utrpi narodno premoženje zaradi požigov ogromne vsote, kajti vse, kar se po požaru spremeni v pepel, je za narodno premoženje izgubljeno.

Nastaja torej nujna potreba, da se v svrhu preprečenja požigov zastavijo vse sile, ker na tem niso interesirane samo zavarovalnice, temveč splošna javnost. Javna oblastva morajo z največjo rigoroznostjo postopati v vsakem primeru, ki je količkaj sumljiv, prebivalstvo samo, ki je zaradi požigov občutno prizadeto, mora pa sodelovati in javnim oblastvom pri izsleditvi požigov iti vsestransko na roko. Požigalci, škodljivci svojega bližnjega in splošne javnosti, morajo priti pravici v roke, potem bodo požigi ponehali.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Jecljanje.

Piharjev Jurče je jecljal, vzlic temu pa je bil zelo prebrisan. Nekega večera je naročil v gostilni vina, nakar se je pošalil z natararico.

«Mmmicka,» ji je rekel, «aaali immaš rres ta teden žžže osssmega ffanta?»

«Jurče,» ga je zavrnila v zadregi, «ti pa vedno jecljaš!»

«Ooo nne,» ji je odgovoril, «sssamo ttaktat, kkladar ggogovorim.»

Pozabljivost.

Mevžarjev striček je postal na starost silno pozabljiv. Kar je kdaj kam shranil, je našel šele po dolgem iskanju. Tako se mu je prigodilo, da

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Nemška Loka pri Kočevju. Zaradi novega tiskovnega zakona nemogoče priobčiti.

Reflektanti na rjavo kotenino

se opozarjajo, da jo ima od priznanih tovarov v delnem zastopstvu tvrdka

FRANC CROBATH, d. z o. z., Kranj.
NA DEBELO! NA DROBNO!

Igralci harmonik, pozor!

Vsakdo, ki želi imeti Lubasove harmonike, vedi, da ima isto v zalogi edinole Lubasov zastopnik za Jugoslavijo

ALES POTOČNIK
v Selcih pri Škofji Loki.

Prodaja jih po istih cenah, ki so bile na ljubljanskem velesejmu v veljavi. Ta zastopnik sprejema naročila na nove harmonike in sprejema stare v strokovno popravilo. 72

J. STJEPUŠIN
SISAČ

priporoča 9

boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila

Odlikovan na pariški izložbi

Ceniki franko

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani, Marijin trg št. 8

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje

najugodnejše.

Vezane vloge obrestuje po dogovoru. Podeljuje proti dobremu poročstvu osebne, trgovske in obrtne, posebno kratkoročne kredite.

je nekega jutra pomotoma oblekel telovnik pod srajco, nato je prebrskal vse prostore, a telovnika ni mogel najti nikjer. Ko se je čez nekaj tednov preoblečel, ga je našel na životu ter je vzkliknil: «No, hvala Bogu, da je bil tako dobro shranjen!»

Z dežja pod kap.

Evropejec se je hotel kopati ob izlivu neke afriške reke v morje ter je prosil domačina zamorca, naj mu pokaže kako mesto, kjer bo varen pred morskimi volkovi. Domačin mu je pokazal neki zaliv. Ko se je Evropejec skopal, se je z domačinom še nekoliko razgovarjal ter pripomnil: «To mesto si pa moram zapomniti. Podoba je, da je res popolnoma varno.»

Domačin je zadovoljno prikimal ter rekel: «Res je, semkaj ne pride nikoli morski volk, ker se preveč boji krokodilov.»

Milo za drago.

Dama je izpustila na plesu z roke vlečko in v tistem trenutku je stopil nanjo neki gospod. Dama se je razburila ter ga oštela: «Vi, osel, kje pa imate oči?»

«Oprostite, nisem vedel, da ima koza tako dolg rep.»

MALI OGLASI

Sreča Vas išče! Preskrbite si srečke!

Efektna loterija Narodno-kulturnega društva Mala Nedelja. — 300 dobitkov v vrednosti 15.550 Din. — Žrebanje nepreklicno 15. novembra 1925. — Srečka stane samo 5 Din. — Kupujte in naročite takoj srečke pri Narodno-kulturnem društvu v Mali Nedelji. 52

Prednaznanilo.

21. decembra t. l. se vrši žrebanje III. serije «Jutrovih» jubilejnih nagrad, ki je rezervirano predvsem

za nove naročnike „Jutra“

vendar pa imajo pravico do soudeležbe tudi vsi stari naročniki, ako ustrezajo posebnim pogojem, določenim za to žrebanje.

Ta III. serija šteje

1600 nagrad, v skupni vrednosti nad 60.000 Din.

Prva nagrada 10.000 Din v denarju, druga nagrada 2500 Din v denarju.

Kdor še ni naročnik „Jutra“, naj se požuri, da to čimprej postane, da se bo mogel udeležiti vsaj III. serije „Jutrovih“ nagrad.

V kratkem začne izhajati tudi naš novi veleznimivi roman

„MISTERIJA“

ki je v Franciji dosegel več milijonov bralcev in ki po načinu svojega pripovedovanja spominja na sloviti roman „Lucifer“.

Nove naročnike sprejema: Uprava „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54. — Za Maribor: Podružnica uprave (Barvarska ulica št. 1.) Za Celje: Podružnica uprave (Aleksandrova cesta).

Novim naročnikom priporočamo, da izpolnijo spodnji odrezek ter ga nalepljenega na poštni dopisnici pošljejo na naslov uprave „Jutra“ v Ljubljani.

D Upravi „Jutra“

v Ljubljani.

Podpisani

(ime in priimek)

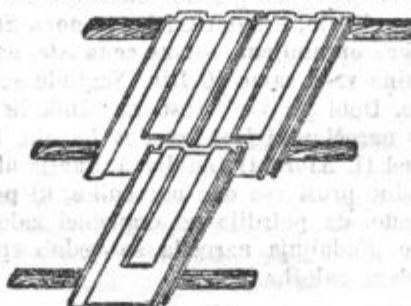
(poklic)

(kraj in pošta)

se s tem prikladam za novega naročnika „Jutra“.

Prosim, da mi takoj pošljete list, ki stane za mesec 25 Din, trikrat na ogled ter priložite položnico, da Vam nakažem naročnino.

podpis.

Najcenejše strešno kritje!

Združene opekarne, d. d. v Ljubljani

prej VIDIC-KNEZ, tovarne na Viču in Brdu

nudi v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše preizkušene modele strešnikov, z eno ali dvema zarezama, kakor tudi bobrovcev (biber) in

zidno opeko.

Miklošičeva c. 13

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba!

Poravnajte naročnino!